26/03/2020

“Περί του Επισκοπικού Αξιώματος”

/ Γνώμες

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μάνης κ. Χρυσοστόμου Γ’

Ὡς εἶναι γνωστόν, τό τρισσόν ἀξίωμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου περιλαμβάνει τό προφητικόν, τό ἀρχιερατικόν καί τό βασιλικόν ἀξίωμα. Εἰδικότερα, τό ἀρχιερατικόν, σημαίνει ὅτι ὁ Χριστός αὐτοπροσφέροντας Ἑαυτόν ὑπέρ τῶν ἀνθρώπων ἀποβαίνει ὁ ὕψιστος Ἀρχιερεύς, ὁ Μέγας Ἀρχιερεύς. Κατ’ ἐξοχήν ἐξαίρεται τό ἀρχιερατικόν ἀξίωμα τοῦ Χριστοῦ στήν πρός Ἑβραίους ἐπιστολή, ὅπου γίνεται λόγος γιά τόν Κύριον ὡς «ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τούς οὐρανούς» (Ἑβρ. δ’,14). Καί ὁ Κλήμης Ρώμης (2ος αἰ.) ἀποκαλεῖ τόν Χριστόν «ἀρχιερέα τῶν προσφορῶν ἡμῶν, τόν προστάτην καί βοηθόν τῆς ἀσθενείας ἡμῶν»(Πρός Κορ. Α’ 36,1, ΒΕΠΕΣ 1,27).

Ἔπειτα ὡς μανθάνουμε ἀπό τά Ἱερά Εὐαγγέλια ὁ Χριστός κάλεσε δώδεκα μαθητές χάριν τοῦ σωτηρίου ἔργου τῆς Ἐκκλησίας Του καί τούς ἀνέθεσε τό ἔργο τοῦτο τοῦ

«κηρύσσειν τήν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» συγχρόνως δέ ἀφοῦ ἔλαβαν τό Πνεῦμα τό Ἅγιον ἀπεστάλησαν πρός ἐνάσκηση καί τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος. Συνεχιστές τῶν Ἀποστόλων ὡς διάδοχοι αὐτῶν εἶναι οἱ Ἐπίσκοποι καί γενικότερα διά τῶν Ἐπισκόπων, μέ τό Μυστήριο τῆς χειροτονίας, οἱ κληρικοί. Ὁ δέ Ἀπ. Παῦλος ὑπογραμμίζει πρός τούς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου ὅτι «ὑμᾶς τό Πνεῦμα τό Ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους ποιμαίνειν τήν Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ» (Πράξ. κ’,28).

Ἤδη, κατά τούς ἀποστολικούς χρόνους, διακρίνουμε τρεῖς βαθμούς ἱερωσύνης. Τόν τοῦ ἐπισκόπου, τόν τοῦ πρεσβυτέρου καί τόν τοῦ διακόνου. Εἰδικότερα, ὁ ἐπίσκοπος ἔχει κεντρική θέση στήν Ἐκκλησία. Ὁ ἅγ. Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος (2ος αἰ.), καλεῖ τόν ἐπίσκοπον «ὄντα τύπον τοῦ Πατρός» (Πρός Τραλλ. 3,1) καί προσθέτει ὅτι «ὅπου ἄν φανῇ ὁ ἐπίσκοπος ἐκεῖ καί τό πλῆθος ἔστω, ὥσπερ ὅπου ἄν ᾖ Ἰησοῦς Χριστός, ἐκεῖ καί ἡ Καθολική Ἐκκλησία· οὐκ ἐξόν ἐστι χωρίς ἐπισκόπου οὔτε βαπτίζειν οὔτε ἀγάπην ποιεῖν.....μηδείς χωρίς τοῦ ἐπισκόπου τι πρασσέτω τῶν ἀνηκόντων τῇ Ἐκκλησίᾳ» (Πρός Σμυρν. 8,2.1).

Ὁ Ἐπίσκοπος λοιπόν ἐξεικονίζει τόν Χριστόν. Εἶναι διάδοχος τῆς χάριτος τῶν Ἀποστόλων. Αὐτό ἐξωτερικά δηλώνεται μέ τό ὠμοφόριον. Τό ὠμοφόριον φανερώνει τήν Ἐνανθρώπηση τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, τήν Σάρκωσιν, καθ’ ὅτι ὁ Χριστός ἦλθε γιά νά σώσει τό ἀπολωλός πρόβατον, τόν ἄνθρωπο, ἐνδυσάμενος ὅλην τήν ἀνθρώπινη φύση. Ἔθεσε ἐπί τῶν ὤμων Του τόν πεπτωκότα ἄνθρωπο. Αὐτό συμβολίζει τό λευκόν ὠμοφόριον. Ὅταν δέ ἀναγινώσκεται τό Εὐαγγέλιον ἐπειδή τότε ὁμιλεῖ ὁ Χριστός, δηλώνοντας τήν δουλεία καί ὑποταγή του ὁ Ἐπίσκοπος στό Χριστό, ἐκβάλλει τό ὠμοφόριον καί τό φορεῖ πάλιν ὅταν συνεχίζει τήν Θ. Εὐχαριστία, εἰκονίζοντας τόν Χριστό ὡς ἱερουργός πλέον, τῶν θείων Μυστηρίων.

Ὁ Ἐπίσκοπος μέ τήν εἴσοδό του στόν Ἱ. Ναό εὐλογεῖ τόν λαό, δηλ. εὔχεται τήν εἰρήνη καί μετά ἀνέρχεται στό Δεσποτικό. Ὡς λέγει ὁ Ἱ. Χρυσόστομος «οὐ πρότερον ἐπί θρόνου ἀναβαίνει τοῦτον, ἕως ἄν ἅπασιν ὑμῖν εἰρήνην ἐπεύξηται». Τοῦτο γίνεται ἐπειδή χωρίς εἰρήνη δέν μποροῦμε τίποτα νά πράξουμε στό Ναό. Δέν εἶναι τό: «Εἰς πολλά ἔτη Δέσποτα» πού ψάλλεται ἐκείνη τήν στιγμή μία φιλοφροσύνη πρός τόν Ἐπίσκοπο. Εἶναι τελετουργική πράξη. Ἔτσι σέ κάθε Θ. Λειτουργία εἶναι ζωντανή ἡ παρουσία τοῦ Ἐπισκόπου. Γι’ αὐτό καί μνημονεύεται τό ὄνομά του. Ὁ ἱερεύς τελεῖ τήν Θ. Λειτουργία καί τά ἄλλα Μυστήρια ἐξ’ ὀνόματος τοῦ Ἐπισκόπου. Δηλώνει ἀκόμη ὅτι ἡ μνημόνευση τοῦ Ἐπισκόπου ὑπό τοῦ ἱερέως εἶναι μία ὁμολογία τῆς κανονικότητος τοῦ ἱερέα. Δηλ. ὁ ἱερουργός εἶναι ὁ κανονικός ἱερέας, ὁ ἔχων κανονικήν καί κατά τήν ἐκκλησιαστική τάξη χειροτονία.

Ἔτσι ὑπάρχει μία ἀδιάσπαστη σχέση μεταξύ Θείας Εὐχαριστίας καί Ἐπισκόπου, μαζί μέ τούς πρεσβυτέρους καί τούς διακόνους. Ὁ ἅγ. Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος τό

λέγει καθαρά: «Ἓν θυσιαστήριον, ὡς εἷς ἐπίσκοπος, ἅμα τῷ πρεσβυτερίῳ καί τοῖς διακόνοις»(Φιλαδ. 4). Ὁ δέ Κυπριανός (3ος αἰ.) θά ὑπογραμμίσει: «Ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καί ἡ Ἐκκλησία ἐν τῷ Ἐπισκόπῳ καί ἐάν τις δέν εἶναι μετά τοῦ Ἐπισκόπου, δέν εἶναι ἐν τῇ Εκκλησίᾳ» (Ἐπιστ. 66,8). Δέν μπορεῖ νά ἔχουμε ἕναν Ἐπίσκοπο πού νά μήν ἀνήκει στήν Ἐκκλησία, ἀλλά οὔτε Ἐκκλησία χωρίς ἐπίσκοπο. Μάλιστα τό Ἀντιμήνσιον πού φέρει τήν σφραγῖδα καί τήν ὑπογραφή τοῦ ἐπισκόπου εἶναι τό ἐπίσημο καί ἱερό διαπιστευτήριο τοῦ ἱερέα μέ τό ὁποῖο βεβαιώνει τήν παρουσία τοῦ ἐπισκόπου καί τήν κανονικότητα τῆς Θ. Λειτουργίας. Ὁ ἱερέας δηλ. ἔχει τήν αὐτή πίστη πού ἔχει καί ὁ ἐπίσκοπος.

Ἐπί πλέον εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι ὅταν ἐκφώνως ὁ ἱερέας λέγει τό «Ἐν πρώτοις μνήσθητι Κύριε, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν...» καί στή συνέχεια λέγει «ὅν χάρισαι ταῖς ἁγίαις σου Ἐκκλησίαις», δέν ἀναφέρεται μόνο στόν τόπο τῆς ἐπισκοπῆς πού διαποιμαίνει ὁ ἐν λόγῳ Ἐπίσκοπος ἀλλά λέγει «Ταῖς ἁγίαις σου Ἐκκλησίαις» πού σημαίνει ὅτι ὁ ἐπίσκοπος εἶναι Ἀρχιερεύς συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας. Ἀναφέρεται δηλ. σ’ ὅλη τήν Ἐκκλησία, καθ’ ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι «Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική».